

Fenntarthatósági témahét kutatás 2026

Kutatási jelentés

Budapest, 2026. augusztus

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
A kutatásról.....	5
A környezet témája az oktatásban	8
A fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdök	11
Fenntarthatósági Témahét	16
Fenntarthatóság tantárgy	19
Zöld Föld tankönyv és munkafüzet.....	22

Vezetői összefoglaló

Az általános iskolák felső tagozatos tanulói és a középiskolások, valamint a tanárok és a szülők körében a 2026-ös Fenntarthatósági Témahét kapcsán végzett kérdőíves kutatás legfontosabb megállapításai a következők:

- **A minta nagysága és összetétele:** A gondos adattisztítási lépéseket követően 7225 fő (5002 diák, 1510 pedagógus és 713 szülő) válasza képezte az elemzés alapját, ami a korábbi évekhez képest is kifejezetten robusztus alapot biztosított az adatok elemzéséhez és az eredmények feltárásához.
- **Tantermi környezet és tanulói autonómia:** A tanórákon a fenntarthatósági kérdések elméleti megvitatása és a mindennapi élethez való kapcsolódása érdemben jelen van, ugyanakkor a válaszok alapján általános hiány mutatkozik a diákok döntési jogában.
- **Percepciók szakadék a célcsoportok között:** A környezeti és fenntarthatósági kérdések oktatásban történő megjelenésére minden szempont alapján a tanárok adták a legmagasabb, a diákok pedig a legalacsonyabb pontszámokat. A pedagógusok lényegesen gyakoribbnak és mélyebbnek látják a fenntarthatósági tartalmak jelenlétét, mint a tanulók – különösen az önálló állásfoglalásra való ösztönzésben és a véleményszabadság biztosításában.
- **Fenntarthatósági attitűdök:** A tanulók leginkább azzal az elvi alapvetéssel értenek egyet, hogy minden egyes ember tette számít, és erős a tenni akarás a saját közösségükért; a legkevésbé viszont azzal tudnak azonosulni, hogy tisztában lennének azzal, mit kellene tenniük konkrétan diákként az iskolában a fenntarthatóságért.
- **Környezettudatos magatartási szokások:** A mindennapokban a legegyszerűbb energiatakarékossági alaprutinok a legelterjedtebbek (a villany lekapcsolása áll az élen), míg a nyílt beavatkozást vagy konfrontációt igénylő szituációk (mások figyelmeztetése), a környezeti témájú családi-baráti diskurzus, valamint a közösségi médiás tartalommegosztás kevésbé gyakorinak számítanak.
- **A Témahét mozgósító ereje:** A megkérdezett tanulók 70 százaléka vett részt az idei Fenntarthatósági Témahéten, és a kitöltők 91 százaléka korábban (is) volt már résztvevő. A programban való részvétel következetesen pozitív hozzáadott értéket mutat: a résztvevők szignifikánsan tudatosabbak, tájékozottabbnak érzik magukat az iskolai cselekvési

lehetőségekről, és jóval aktívabbak a kifelé képviselt környezetvédelmi cselekvésben és civil szerepvállalásban azoknál, akik nem vettek részt a Témahéten.

- **Megforduló trend és növekvő elégedettség:** Az elmúlt évek enyhe visszaesése után idén megfordult a trend: a Témahét programjainak megítélése 3,80-ra, az átadott ismeretek hasznossága pedig 3,81-re emelkedett (a résztvevők kétharmada hasznosnak találta). A megszerzett új ismeretek terén a hulladék újrahasznosítása, az erdő élővilága és az egészséges életmód bizonyult a leginkább emlékezetesnek.
- **A fenntarthatóság tantárgy:** A tanulók 39 százaléka hallott az önálló fenntarthatóság tantárgyról, és a tájékozottak fele jelenleg is tanulja vagy korábban már tanulta azt. A jelenlét a szakképzésben a legmagasabb, míg a gimnáziumok bizonyulnak az összehasonlítás alapján a leginkább lefedetlennek.
- **A tananyagok fogadtatása:** A tantárgy megítélése mérsékelten pozitív (átlag: 3,40); legnagyobb előnyének a szabad véleménynyilvánítást és a más tárgyakhoz való illeszkedést látják a tanulók. A diákok a Zöld Föld tankönyvet és még inkább a Zöld Föld munkafüzetet hasznosnak, életszerűnek és a mindennapi életben jól hasznosíthatónak értékelték, kiemelve a vizuális illusztrációk támogatását.
- **Érettségi szándékok és motivációk:** A tantárgyban jártas tanulók 27 százaléka tervez fenntarthatóságból érettségizni, miközben 30 százalékuk még bizonytalan. A vizsgát tervezők döntését elsősorban a belső érdeklődés és a tantárgy kedveltsége mozgatja, amelyet a könnyebb teljesíthetőség és a tudatos környezeti pályaorientáció, karriertervezés egészít ki.

A kutatásról

A korábbi évekhez hasonlóan 2026-ban is online kérdőíves kutatást végeztünk a Fenntarthatósági Témahéthez kapcsolódóan általános és középiskolások, valamint a középfokú szakképzésben tanuló fiatalok körében a fenntarthatósággal kapcsolatos véleményekről, attitűdökről. A 11. Fenntarthatósági Témahét 2026. április 20. és 24. között került megrendezésre. A Témahét visszatérő témái (hulladék, tudatos fogyasztói magatartás) mellett a 2026-os év kiemelt témái az erdő mint ökoszisztéma, a mozgás és egészség, valamint a fenntartható közlekedés voltak. A kutatás az Alapértékek Nonprofit Kft. (Fenntarthatósági Témahét szervezője) szervezésében, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Ember–Környezet Tranzakció Intézete koordinálásával és szakmai vezetésével, valamint a Debreceni, a Pannon, a Széchenyi István Egyetem, a Selye János Egyetem, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Forsense szakmai támogatásával zajlott. Az adatfelvételt a Forsense végezte.

A 2026. évi diák kérdőív 2026. április 20. és június 2. között volt elérhető, egységes linken keresztül. A kutatás népszerűsítése a fő szervező, a Fenntarthatósági Témahét révén valósult meg, elsősorban hírlevelek, közösségimédia-posztok, események és honlapfelületek révén. A külhoni – erdélyi és felvidéki – diákok elérését a kutatásban részt vevő partnerkutatók segítették elő személyes és szakmai csatornáikon keresztül.

A kutatási időszakon belül összesen 8767 fő töltötte ki a kérdőívet. Összetételét tekintve 6319 tanuló, 1664 tanár és 784 szülő volt a kitöltők teljes adatbázisában. Ez a szám jelentősen magasabb a tavalyi, mintegy 6000 fős kitöltői létszámnál.

Több adattisztítási lépés után jutottunk el a válaszadók azon mintájához, akik az elemzés alapját képezték. Ezek a következők voltak:

A kitöltést megkezdők közül 318 fő nem járult hozzá az adatfelhasználási nyilatkozathoz, így válaszaikat ki kellett zárni. További 9 fő ugyan hozzájárult az adatkezeléshez, de azután a kérdőív egyetlen érdemi kérdésre sem válaszolva jutott el a kérdőív végéig, értelemszerűen őket sem tudtuk figyelembe venni az elemzés során.

A következő lépésben azokat a tanulókat hagytuk ki¹, akik nem Magyarországot adták meg lakóhelyül, majd a településre vonatkozó nyitott kérdésnél egy nem értelmezhető, vagy az országgal és a megadott iskolával nem kompatibilisnek tekinthető² választ adtak. Ezek az értelmetlen betűsorról a viccesnek szánt és/vagy irreális válaszokon keresztül a trágárságokig terjedtek. Azzal a feltételezéssel éltünk, hogy ezeknek a válaszadóknak a többi válasza sem kellő komolysággal született. 123 esetet zártunk ki ilyen módon. Ugyanitt 109 fő esetében, akiknél nem Magyarország volt megadva a lakóhely országaként, de egy beazonosítható és plauzibilis magyarországi település volt a lakóhely települése beírva, ott ezt a települést elfogadtuk, és az országot Magyarországra változtattuk. (Közülük mindegyik tanuló iskolájának szintén magyarországi címe volt).

Szintén az adattisztítás részeként kizártuk azokat a tanárokat és szülőket is, akik irreálisan alacsony születési évet adtak meg (1920, 1924, 1930 – 2 tanár, 2 szülő), vagy irreálisan magasat. Utóbbiból volt több. A tanárok esetében a legfiatalabb válaszadó a válasza szerint 2008-ban született, vagyis legfeljebb 18 évesen volna tanár.³ Itt kritériumként azt tekintettük, hogy 21 éves kor a diplomaszerezés elvi legfiatalabb életkora, ezért kizártuk a 2006-2008 között születetteket (24 fő). A szülők esetében pedig azokat zártuk ki, aki 2002 után születtek, mert igen valószínűtlen, hogy 2016-ban vagy korábban született volna gyermekük. 21 ilyen eset volt. A tanulók esetében ez a probléma nem merült fel, mert eleve csak 2005 és 2016 közötti értékeket adhattak meg.

Ezen adattisztítási lépések után összességében 8268 válaszadó maradt a válaszadók adatbázisában.

Ezután a kitöltési idő alapján próbáltuk meg azonosítani és kizárni azokat a személyeket, akik túlságosan kevés időt fordítottak a kérdések megválaszolására. Mivel nem volt kötelező válaszolni az összes kérdésre, a teljes kitöltési idő pedig az első és az utolsó megválaszolt kérdés különbségére vonatkozott, ezért a teljes kitöltési idő helyett az egy kérdésre (pontosabban az adatbázis egy változójára) fordított időt vettük figyelembe.

¹ Szemben az előző bekezdésben leírtakkal, a továbbiakban a kizárás nem az esetek fizikai eltávolítását jelenti az adatbázisból, hanem a súlyváltozókon felvett 0 értéket.

² Létező magyarországi várost akkor tekintettünk érvényesnek, ha egy megyében van a megadott iskolával.

³ Ez elvileg nem volna lehetetlen, hiszen ma már elképzelhető egyetemi tanárszakos tanulmányok mellett is tanítani, de ezen tanárok száma elenyésző a közoktatásban.

A megoszlások tanulmányozása alapján a változónként 5 mp-nél rövidebb válaszadási időt mutató válaszadókat zártuk ki, mert megítélésünk szerint ilyen rövid idő alatt nem lehetett tisztességesen végigolvasni minden kérdést és válaszlehetőséget, és megfontolt válaszokat adni. Ezen adattisztítási lépések után összességében **7225 válaszadó** maradt a válaszadók adatbázisában, az alábbi célcsoportok szerinti megoszlásban:

1. tábla: A kitöltők megoszlása célcsoportonként

	n
tanár	1510
diák	5002
szülő	713
összesen	7225

Méretét tekintve ez a minta kiválónak tekinthető. Amennyiben reprezentatívnak tekinthetnék a kiválasztási eljárás alapján, úgy a számítások során elkövetett becslési hiba 95 százalékos valószínűséggel nem haladná meg az 1,2 százalékpontot.

A minta eltérését a magyarországi tanulók teljes sokaságának megoszlásától egy többszemponútú súlyozással korrigáltuk a **magyarországi tanulók mintája** (4903 fő) esetében. Ez az eljárás ugyan nem tudja garantálni a teljes reprezentativitást, de a válaszadók összetételének a teljes sokasághoz történő illesztését bizonyos szempontok szerint igen. A súlyozás során négy szempontot vettünk figyelembe: a 2005 és 2016 között születetteknek a 2022-es népszámlálás adatai szerinti eloszlását a *nemre, korcsoportra* és a *lakóhely településtípusára* nézve; valamint ugyanerre a kohorszra kivetítettük a 2022-es népszámlálás hasonló korcsoportjának az *iskola típusa* szerinti megoszlását, amely a negyedik súlyváltozó lett.

A külföldi lakcímmel rendelkező tanulók, valamint a tanárok és a szülők esetében az alapsokasági megoszlások ismeretének hiányában nem volt lehetőségünk súlyozás alkalmazására.

A korábbi évekhez hasonlóan idén is meg kell jegyeznünk, hogy bár a kutatás egyfajta teljeskörűséget célzott meg, és a minta is kifejezetten nagynak mondható, de a mind az iskolák, mind a diákok szintjén megjelenő önszelekció miatt a kitöltők mintája nem tekinthető reprezentatívnak. Ezzel együtt, különösen nagy méreténél fogva, fontos összefüggésekre lehet rámutatni a kitöltők válaszai alapján, számos társadalmi csoport összehasonlítását teszi lehetővé az adattisztítás utáni minta is.

A továbbiakban a kutatás alapvető eredményeit mutatjuk be, ahol lehetséges, a három fő válaszadói csoportot (tanulók, tanárok, szülők) összehasonlítva.⁴

A környezet témája az oktatásban

Az első kérdéscsoport annak megítélését vizsgálta, hogy milyen módon jelenik meg a környezet témája az oktatásban. A diákok válaszaiból kirajzolódó mintázat alapján a tanulók leginkább azokat az állításokat tartják jellemzőnek az 1-től 5-ig terjedő skálán, amelyek a fenntarthatósági témák mindennapi életükhöz való közvetlen kapcsolódását (3,55), a tanórai vélemények sokszínűségét (3,47), valamint a helyi ügyekkel való foglalkozás lehetőségét (3,34) írják le. De az átlagértékek még ezekben az esetekben sem érik el a 4-es átlagot, ami legalább is megoszlott véleményekről tanúskodik.

A legkisebb mértékben a saját döntési szabadságukra és beleszólási lehetőségeikre vonatkozó felvetéseket tartják jellemzőnek saját magukra nézve: a legalacsonyabb átlagértékeket a témák kiválasztásába (2,51), a feldolgozás módjába (2,64) és a fenntarthatósági projektek tartalmába (2,80) való bevonódás kapta. A tanulói percepció szerint tehát a tanórákon a fenntarthatósági kérdések elméleti megközelítése és megvitatása érdemben jelen van, ám az oktatási folyamatok és tartalmak aktív, közös alakításával már jóval kevésbé tudnak azonosulni. (1. ábra)

⁴ A tanulók mintáján belül 99 fővel képviseltették magukat a határon túli kitöltők, a kis létszám miatt őket nem tudtuk külön almintának tekinteni.

1. ábra: A környezeti és fenntarthatósági kérdések oktatásban történő megjelenése (1-5 skála, átlagértékek)

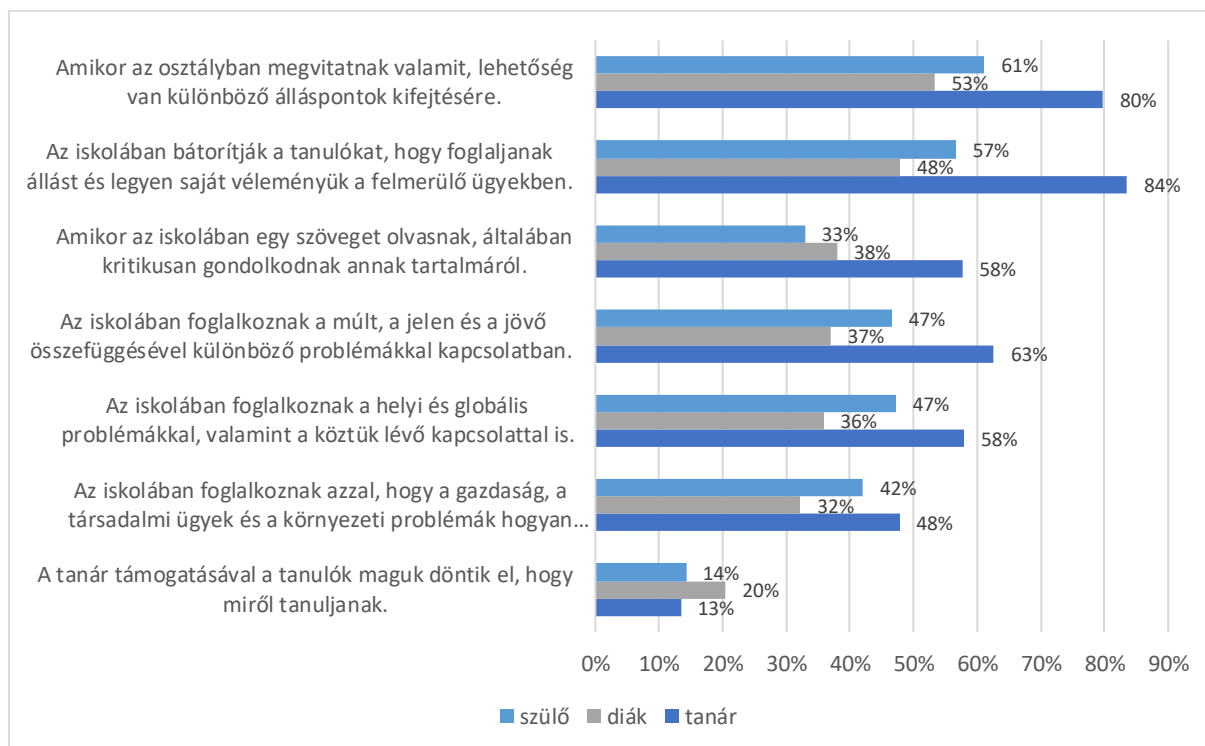
A három célcsoport összehasonlításakor egy következetes hierarchia figyelhető meg: mind a 15 vizsgált állítás esetében a diákok adták a legalacsonyabb, a tanárok pedig a legmagasabb átlagértékeket, míg a szülők megítélése a kettő között, de jellemzően a pedagógusokéhoz sokkal közelebb helyezkedik el. A legnagyobb véleménykülönbségek a környezeti változások egyes hatásainak tanórai megjelenésénél mutatkoznak; a tanárok szerint például sokkal inkább jelennek meg az oktatásban a korábbi környezeti döntések mai és jövőbeni következményei, vagy különböző csoportokra gyakorolt hatása, mint a diákok szerint (0,7-0,9 pontos különbség). Ezzel szemben a legkisebb eltérés az érvelési készségek megítélésében látható, ahol a tanárok sem látják kiemelkedően jónak a diákok indoklási gyakorlatát, így ez az érték közelebb esik a tanulói észleléshez. Bár a diákok döntési szabadságának hiányát

mindhárom csoport érzékeli és a lista végére sorolja, a felnőttek ezt a hiányt jóval enyhébbnek látják, mint maguk az érintett tanulók. (1. ábra) Összességében a tanárok – és hozzájuk hasonlóan a szülők is – jóval optimistábbnak mutatkoznak a környezeti, fenntarthatósági témáknak az oktatásban történő megjelenésével kapcsolatban, mint a tanulók.

Egy másik, hasonló kérdéscsoportra adott válaszokból kirajzolódó kép alapján a diákok körében az osztálytermi vitákban megjelenő véleménypluralizmus tapasztalata a leggyakoribb: többségük (53 százalék) érzékeli úgy, hogy gyakran vagy nagyon gyakran van lehetőség különböző álláspontok kifejtésére, és közel felük (48 százalék) számolt be arról, hogy bátorítják őket az önálló véleményformálásra. Ezzel szemben a fenntarthatósági kérdések mélyebb, rendszerszintű és kritikai megközelítése – mint a kritikus szövegfeldolgozás (38 százalék), az időbeli dimenziók összekapcsolása (37 százalék), a helyi és globális szintek összefüggései (36 százalék), illetve a gazdasági, társadalmi és környezeti aspektusok integrációja (32 százalék) – már csak a diákok nagyjából harmadánál jelenik meg rendszeres gyakorlatként. A tanulói önrendelkezés terén itt is kirívó hiány mutatkozik: mindössze a diákok ötöde (20 százalék) tapasztalja azt, hogy tanári támogatással maguk dönthetik el a feldolgozandó témákat.

A három csoport összehasonlításában markáns különbségek fedezhetők fel, amelyek több területen is jelentős percepciók szakadékot mutatnak a pedagógusok és a tanulók között. A tanárok a legtöbb dimenzióban lényegesen gyakoribbnak ítélik meg a fenntarthatósági és módszertani elemek jelenlétét, mint a diákok és a szülők. Utóbbiak véleményei – szemben az 1. ábrán látottakkal – összességében közelebb állnak a tanulókéhoz, mint a tanárokhoz. (2. ábra)

2. ábra: A környezeti és fenntarthatósági témák gyakorisága az oktatásban („gyakran” és „nagyon gyakran” válaszok együttes aránya, %)

A legnagyobb véleménykülönbség az állásfoglalásra való ösztönzésnél (tanár: 84 százalék vs. diák: 48 százalék), a viták során adott véleménysszabadságnál (tanár: 80 százalék vs. diák: 53 százalék), valamint a múlt, jelen és jövő összefüggéseinek vizsgálatánál (tanár: 63 százalék vs. diák: 37 százalék) mutatkozik. Ezzel szemben a legkisebb eltérés a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok összefüggéseinek vizsgálatánál figyelhető meg a tanárok (48 százalék) és a diákok (32 százalék) között. Különösen beszédes kivétel a témaválasztás autonómiája: ennél az állításnál a pedagógusok látják a legkevésbé gyakorinak a tanulói döntéshozatalt (13 százalék), sőt, itt a diákok aránya (20 százalék) még enyhén meg is haladja a tanárokét és a szülőkéét (14 százalék), ami jól jelzi, hogy a felnőttek szinte egyöntetűen elismerik a tanulói beleszólás általános hiányát. (2. ábra)

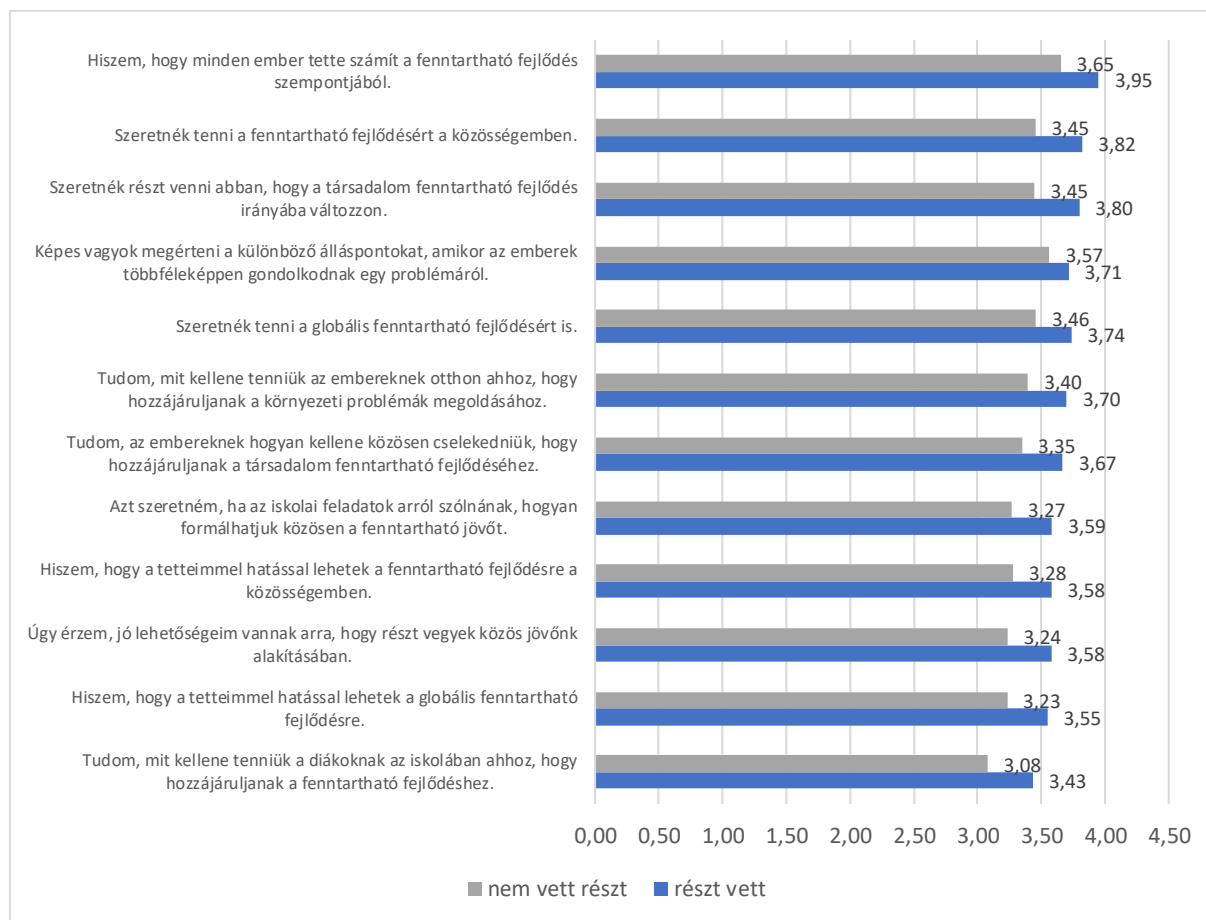
A fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdök

A kérdőív további kérdéseit csak a tanulók számára tettük fel. Az eredményeket a Fenntarthatósági Témahéten történt részvétel bontásában ismertetjük. Először a fenntarthatóság témájával kapcsolatos személyes attitűdökre kérdeztünk rá.

Az attitűdök vizsgálata során egy világos rangsor rajzolódik ki az egyetértés mértékét tekintve. A válaszadók leginkább azzal az elvi alapvetéssel értenek egyet, miszerint minden egyes ember tette számít a fenntartható fejlődés szempontjából, amit szorosán követ a saját közösségért és a társadalom fenntartható irányú formálásaért való tenni akarás vágya, valamint a különböző álláspontok megértésének képessége. Ugyanakkor az egyetértés átlagos pontszáma meg ezen állítások esetében sem éri el a 4,00-s értéket, ami újfent rávilágít arra, hogy a pozitív attitűdök terjedésének széles tere van még a tanulók körében.

A rangsor közepén az otthoni és a közösségi cselekvési formák ismerete, valamint az elméleti szándékok helyezkednek el. Ezzel szemben a legalacsonyabb egyetértést a saját közvetlen hatásképesség megélése és a konkrét iskolai keretek kapták: a legkevésbé azzal tudtak azonosulni a kitöltők, hogy atetteikkel hatással lehetnek a globális folyamatokra, hogy jó lehetőségeik lennének a közös jövő alakításában való részvételre, a lista legvégén pedig az az állítás áll, amely arra kérdez rá, hogy tudják-e, mit kellene tenniük a diákoknak konkrétan az iskolában a fenntarthatóságért. (3. ábra)

3. ábra: A fenntarthatósággal kapcsolatos attitűdök a Fenntarthatósági Témahéten történő részvétel szerinti bontásban (1-5 skála, átlagértékek)

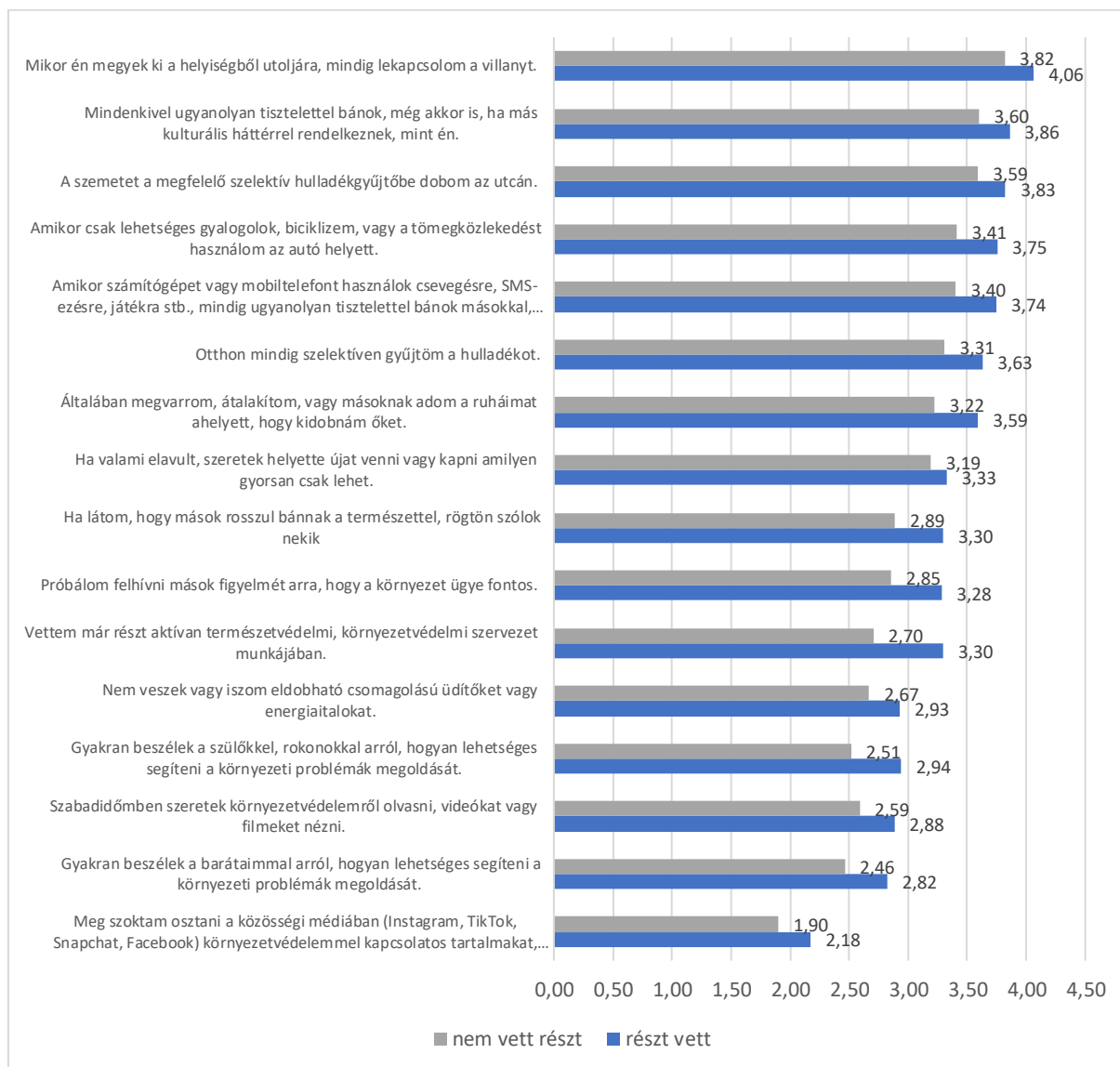
A Fenntarthatósági Témahét programjain részt vevők és nem részt vevők összehasonlításakor szisztematikus minta figyelhető meg: a Témahéten részt vett csoport kivétel nélkül mind a 12 állítás esetében magasabb átlagos egyetértést mutatott, mint a programból kimaradók. Az eltérés 0,15-0,37 pont között mozog az ötfokú skálán. A legnagyobb mértékű különbség a konkrét iskolai tudás és a cselekvőképesség percepciójában mutatkozik: a részt vevők lényegesen jobban átlátják, hogy mit tehetnek a diákok az iskolai közegben (0,36 pontos különbség), optimistábbak abban, hogy jó lehetőségeik vannak a közös jövő formálására (0,34 pontos különbség), és határozottabban érzékelik a saját helyi és globális ráhatásukat, valamint a személyes felelősség súlyát (0,30–0,37 pont közötti eltérések). Ezzel szemben a legkisebb differencia a vitakészség és a perspektívaváltás terén tapasztalható: a különböző álláspontok megértésének képességében 0,15 pontos különbség van a két tábor között, ami arra utal, hogy

a konfliktusok és eltérő vélemények kezelését a diákok a Témahéttől függetlenül, alapvető személyes kompetenciaként élik meg. (3. ábra)

A véleményeken túl a környezettudatos magatartást is felmértük kutatásunkban. Természetesen a kérdőívvel nem magukat a cselekedeteket, csak az ezekre vonatkozó reflexiókat tudtuk mérni, mégis fontos visszajelzés ez arra vonatkozóan, hogy a tanulók saját válaszaik alapján mennyire környezettudatosak a hétköznapijaikban.

A környezettudatos magatartási formák megítélése során is egy egyértelmű, a cselekvéstípusok szerinti hierarchia rajzolódik ki mindkét csoport válaszaiban. A kitöltők leginkább a közvetlen energiatakarékossággal kapcsolatos, egyszerű egyéni rutint jelezték jellemzőnek magukra nézve, jelesül a villany lekapcsolását a helyiség elhagyásakor. Ezt követik a társas tiszteletadás digitális és kulturális normái, valamint az alapvető egyéni ökológiai cselekvések, mint az utcai és otthoni szelektív hulladékgyűjtés, a fenntartható közlekedési formák előnyben részesítése, illetve a ruhák újrahasználat és továbbadása. A rangsor közepe felé haladva az aktív beavatkozást és konfrontációt igénylő szituációk – mások figyelmeztetése helytelen természetbánás esetén vagy a téma fontosságának hangsúlyozása – már jóval alacsonyabb, 3,30 körüli átlagokat kapnak. A legkevésbé jellemző viselkedések közé az eldobható csomagolású üdítők/energiaitalok elkerülése, a családdal és barátokkal való környezeti diskurzus, valamint a szabadidős tartalombefogadás tartozik, míg a lista legvégén egyértelműen az információk aktív továbbadása, a közösségi médiás környezetvédelmi tartalommegosztás áll, amely a legkevésbé tekinthető bevett gyakorlatnak. (4. ábra)

4. ábra: A környezettudatos magatartással kapcsolatos állítások megítélése a Fenntarthatósági Témahéten történő részvétel szerinti bontásban (1-5 skála, átlagértékek)

A Fenntarthatósági Témahét programjain részt vevők és abból kimaradók összehasonlítása alapján megint csak szembetűnő, hogy a részt vevők minden egyes magatartásforma esetében magasabb átlagértéket értek el. A legnagyobb különbségek az aktív társadalmi szerepvállalás és a környezetvédelmi cselekvés terén mutatkoznak: a témahéten részt vevő diákok lényegesen gyakrabban vállaltak már aktív szerepet természetvédelmi szervezetek munkájában (0,59 pontos eltérés), gyakrabban próbálják felhívni mások figyelmét az ügy fontosságára (0,43 pontos eltérés), és határozottabban szólnak másoknak, ha környezetkárosítást tapasztalnak (0,41 pontos különbség). Szintén érdemi, 0,40 pont körüli

többség mutatkozik a témáról folytatott szülői és baráti beszélgetések gyakoriságában. A Témahét hatása tehát leginkább a kifelé tudatosan képviselt környezettudatos viselkedésben jelenik meg. (4. ábra)

Ezzel szemben a legkisebb differencia az elavult javak gyors cseréjénél (0,14 pontos különbség), valamint a hulladékgyűjtési és digitális alaprutinoknál látható, ami arra utal, hogy ezeket a mindennapi szokásokat és alapértékeket a Témahéten való részvétel kisebb mértékben befolyásolja, mint a nyílt, cselekvő környezetvédelmi fellépést. (4. ábra)

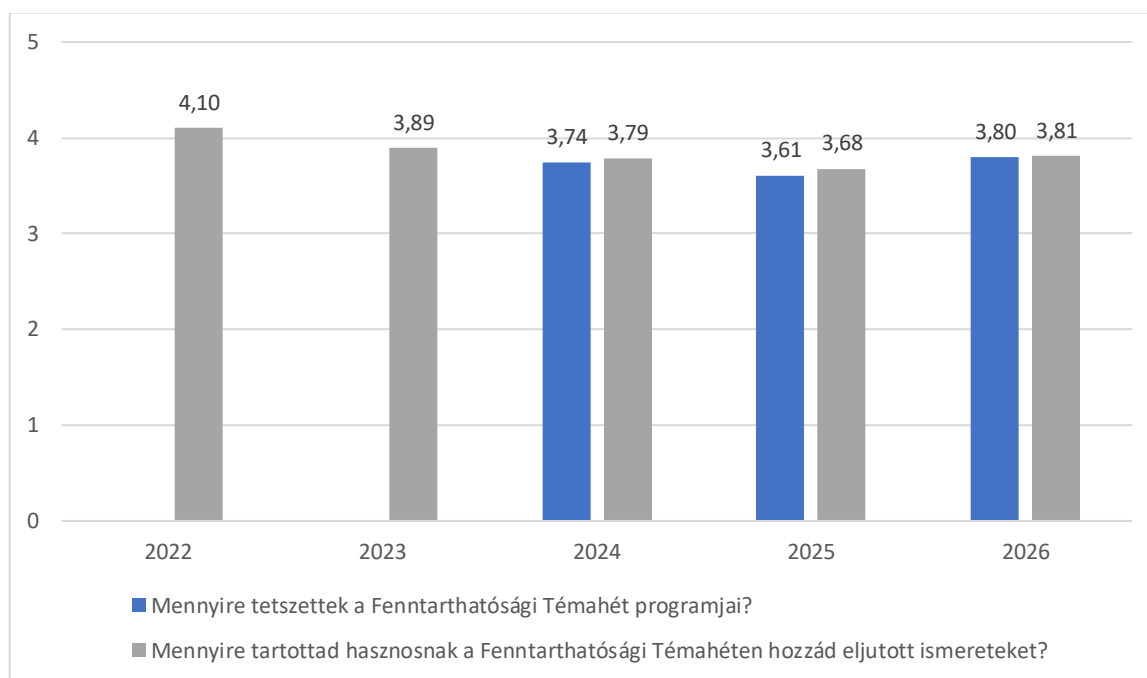
Fenntarthatósági Témahét

A kérdőívet kitöltő tanulók 70 százaléka vett részt a 2026-os Fenntarthatósági Témahéten. Ez valamivel magasabb az egy évvel korábbi aránynál. A kérdőívet kitöltő résztvevők körében – a korábbi évekhez hasonlóan – felülreprezentáltak a lányok és az általános iskolások.

Az összes kitöltő 91 százaléka korábbi években legalább egyszer részt vett már a Fenntarthatósági Témahéten. Különösen igaz ez az idei résztvevőkre, akiknek 97 százaléka nem első alkalommal tette ezt. Ugyanakkor akik idén nem vettek részt a Témahéten, azoknak is mintegy háromnegyede is a korábbi években már legalább egyszer részese volt az FTH-nak. Az idei résztvevők átlagosan 4,0 (tavaly: 3,6), az idei távolmaradók pedig átlagosan 2,3 (tavaly: 1,4) alkalommal vettek részt az elmúlt években a Témahéten.

A Zöld Föld Kupa fenntarthatósági versenynek kb. minden negyedik FTH-résztvevő volt részese.

A Témahét megítélése a korábbi évekhez hasonlóan idén is többnyire pozitív volt a résztvevők körében. Az értékelések átlagának az utóbbi években megfigyelhető enyhe csökkenése idén megfordult. Arra a kérdésre, hogy mennyire tetszettek a Fenntarthatósági Témahét programjai, a kérdésre válaszolni tudók 33 százaléka adott 5-ös, 30 százaléka pedig 4-es osztályzatot. Az ötfokú skálán adott értékelések átlaga 3,80 (tavaly: 3,61), ami az iskolai értékelésben „jó”-t jelentene. (5. ábra) A korábbiakhoz hasonlóan az átlagosnál valamivel jobb értékelést adtak az általános iskolások (3,90).

5. ábra: A Fenntarthatósági Témahét átlagos megítélése, 2022-25 (1-5 skálák, átlag)⁵

A Fenntarthatósági Témahéten átadott ismeretek hasznosságának megítélése nagyon hasonló a tetszésindexhez: az értékelők kétharmada (66 százalék) találta teljes mértékben vagy inkább hasznosnak a Fenntarthatósági Témahéten átadott ismereteket. Ez az arány szintén magasabb az egy évvel korábbi aránynál (57 százalék), ugyanakkor valamivel alacsonyabb a két évvel korábbinál (76 százalék). Az átadott ismeretek hasznosságának átlagos értékelése 3,81, ami megerősíti a korábban említett enyhe javuló trendet.

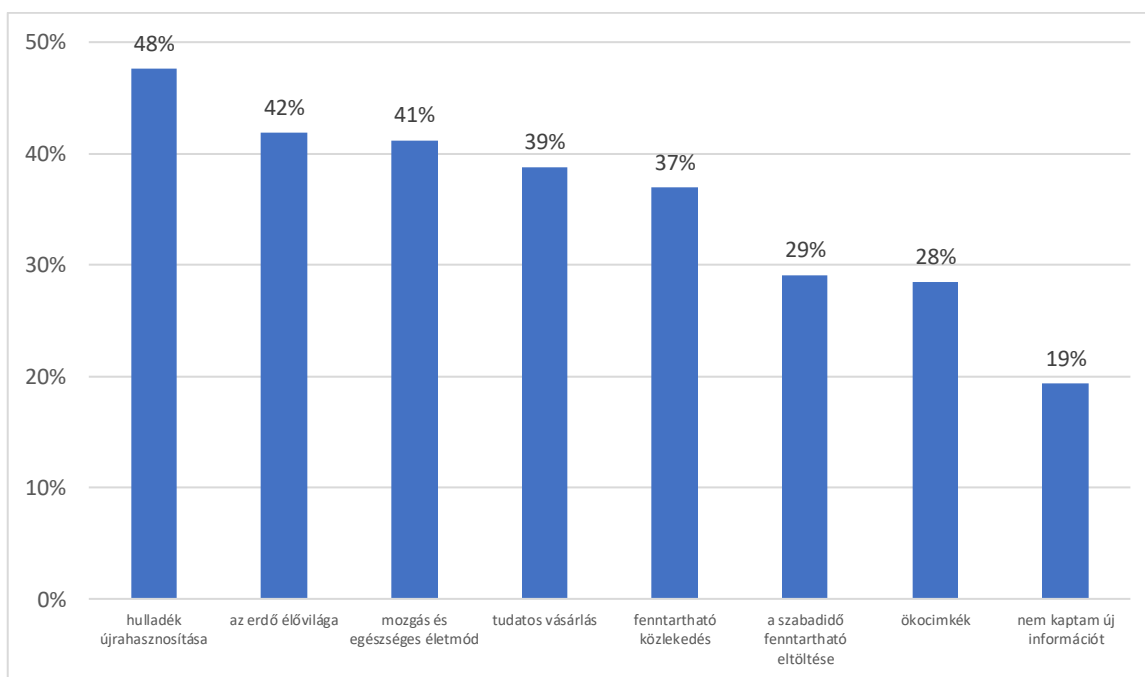
Idén is igaz az az állítás, hogy akik már több Témahéten részt vettek, azoknak összességében jobban tetszett az ideik, és magasabbra is értékelik az itt szerzett ismeretek hasznosságát, mint akik csak egy Témahéten vettek részt, vagy most volt az első alkalmuk. Akik most először voltak résztvevők, azok átlagos értékelése elmarad a teljes minta értékétől, az ötfokú skálán 3,34 ill. 3,49 volt a tetszés és a hasznosság szempontjából. Ugyanez a két mutató a most másodjára résztvevők esetében 3,65 ill. 3,67. Ezek szerint, akik többedik alkalommal vettek részt a Fenntarthatósági Témahéten, azok lehetséges, hogy ezt azért teszik, mert kifejezetten tetszik nekik, és hasznosnak tartják az itt szerzett tudást. De az sem kizárt, hogy minél több

⁵ 2022-23-ban nem szerepelt a kérdőívben a programok tetszésére vonatkozó kérdés.

összehasonlítási alappal rendelkezik valaki a korábbi Témahetek kapcsán, annál magasabbra értékeli az idei rendezvényt.

A Témahét hatásának másik fokmérője, hogy az FTH résztvevőinek közel fele (48 százaléka) úgy véli, a Fenntarthatósági Témahét inkább vagy teljes mértékben segít neki abban, hogy a következő évben környezettudatosan éljen. Ha csak azokat nézzük, akik tudtak értékelést adni az ötfokú skálán, akkor a tavalyi mélypont után újra 50 százalék felett van a pozitív válaszok aránya (56 százalék). Az erre a kérdésre adott válaszok is megerősítik, hogy az FTH idén jobb értékelést kapott, mint az elmúlt két évben (2021: 74 százalék, 2022: 68 százalék, 2023: 61 százalék, 2024: 54 százalék, 2025: 48 százalék).

6. ábra: „Melyik témában kaptál új információkat a Fenntarthatósági Témahéten?” (%)

A Fenntarthatósági Témahét ismeretbővítő hatását vizsgálva megállapítható, hogy a válaszadók legnagyobb arányban a hulladék újrahasznosítása terén szereztek új információkat (48 százalék). Ezt szorosan követik az erdő élővilágával (42 százalék), a mozgással és egészséges életmóddal (41 százalék), valamint a tudatos vásárlással (39 százalék) és a fenntartható közlekedéssel (37 százalék) kapcsolatos témakörök. Érdemben kevesebben számoltak be új ismeretekről a szabadidő fenntartható eltöltése (29 százalék) és az ökcímkék

(28 százalék) kapcsán, ami vagy ezen tartalmak ritkább feldolgozására, vagy a diákok előzetes tájékozottságára utalhat. Figyelemre méltó továbbá, hogy a tavalyi FTH-hoz hasonlóan idén is a válaszadók közel ötöde (19 százalék) saját állítása szerint egyáltalán nem kapott új információt a program során, ami a differenciálás és a mélyebb, új szempontokat bevonó tematikák szükségességét jelzi. (6. ábra)

Fenntarthatóság tantárgy

Idén első alkalommal kérdéseket tettünk fel a fenntarthatóság tantárggyal kapcsolatosan is. A tanulók 39 százaléka hallott erről a tantárgyról. Érdekes módon nincs jelentős eltérés a tárgy ismertségét tekintve a három iskolatípus tanulói között. Az általános iskolások 40, a gimnazisták 38, míg a szakiskolások 39 százalékban hallottak erről a tárgyról. Ugyanakkor azok körében, akik részt vettek az idei FTH-n, valamivel magasabb a tárgy ismertsége (42 százalék), mint akik nem vettek részt rajta (34 százalék). Mindenesetre a Témahét kiváló alkalom volna ennek a tantárgynak az intenzívebb reklámozására is.

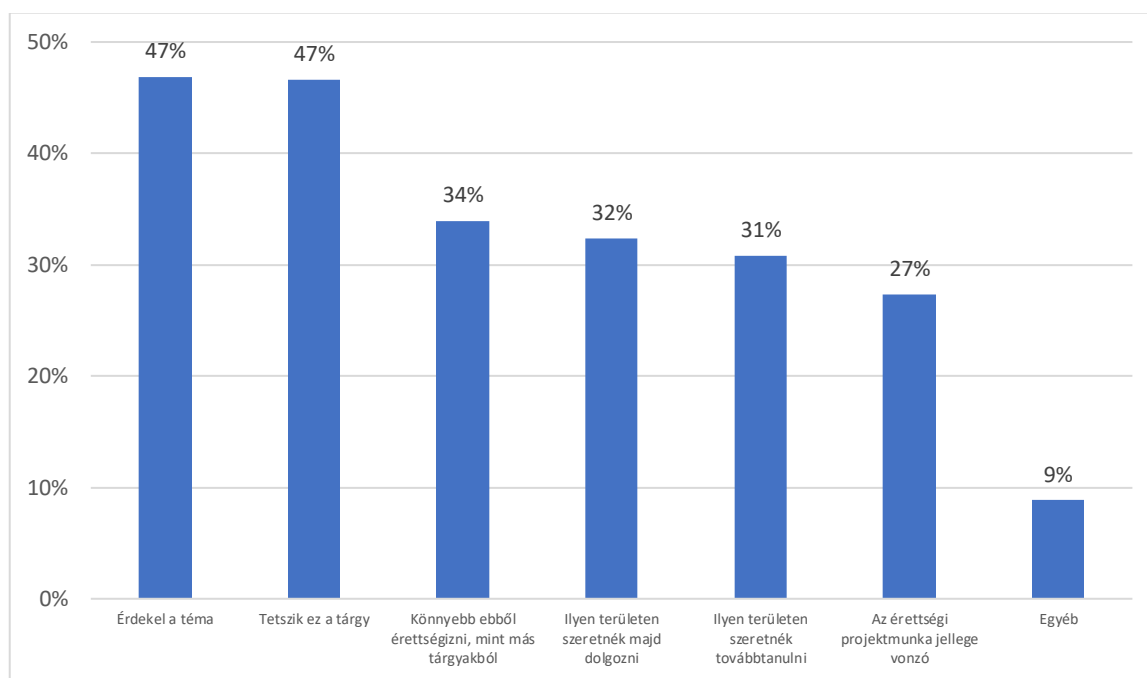
Akik hallottak már a tárgyról, azon tanulók közel fele (49 százalék) sosem tanult önálló fenntarthatósági tantárgyat. A válaszadók másik fele ezzel szemben rendelkezik valamilyen tantárgyi tapasztalattal ezen a téren, és ez a csoport szinte pontosan egyenlő arányban oszlik meg: a diákok negyedének (25 százalék) jelenleg is van ilyen tantárgya, míg 26 százalékuk korábbi tanulmányai során tanulta azt.

Az iskolatípusok szerinti bontás markáns különbségeket mutat a fenntarthatósági tantárgy megjelenésében. A tárgy jelenlegi jelenléte a szakképzésben a legmagasabb: az itt tanulók közel egyharmadának (32 százalék) jelenleg is van ilyen tantárgya, míg az általános iskolásoknál (23 százalék) és a gimnáziumi tanulóknál (22 százalék) ez az arány kb. tíz-tíz százalékponttal alacsonyabb. A korábbi tanulmányok során megszerzett tapasztalat terén az általános iskola vezet (30 százalék), amelyet a szakképzés követ (25 százalék), miközben a gimnazistáknak csupán 16 százaléka számolt be korábbi tantárgyi előzményről. Összességében a gimnáziumok bizonyulnak a leginkább lefedetlennek a formális fenntarthatósági oktatás terén: a gimnazisták közel kétharmada (63 százalék) nyilatkozott úgy, hogy sem most, sem korábban nem volt ilyen tantárgya. Ezzel szemben az általános iskolásoknál 47, a

szakképzésben részt vevőknél pedig 43 százalék ez az arány. Azon tanulók körében, akik sem jelenleg, sem korábban nem tanultak fenntarthatóságot, kifejezetten magas a bizonytalanság a jövőbeli tantárgyi lehetőségeket illetően: közel kétharmaduk (65 százalék) nem tudja, hogy a későbbi tanulmányai során lesz-e ilyen tárgya. A határozott válasszal rendelkezők közül közel kétszer annyian számítanak arra, hogy a jövőben sem fognak fenntarthatóságot tanulni, mint ahányan biztosak az indulásában.

Azon tanulók körében, akik már tanultak, jelenleg is tanulnak, vagy várakozásaik szerint a jövőben fognak tanulni fenntarthatóságot), az érettségizési hajlandóság összességében viszonylag mérsékeltnek mondható. A megkérdezettek alig több mint negyede (összesen 27 százalék) jelezte, hogy biztosan vagy valószínűleg ebből a tárgyból tenne érettségi vizsgát. A relatíve alacsony arányú érettségi tervekben az is közrejátszik, hogy a válaszadók közel egyharmada még bizonytalan a döntésben. Ez azt is jelzi, hogy az érintett tanulói kör jelentős része nyitott vagy még orientáció előtt áll a tantárgy választását illetően. Azok a diákok, akik részt vettek az idei Témahéten, valamivel magasabb arányban terveznek érettségi vizsgát tenni fenntarthatóságból (28 százalék), mint akik nem (22 százalék). Az FTH-n nem csak a tárgyra, hanem az érettségi lehetőségére is határozottabban fel lehet hívni a jövőben a tanulók figyelmét.

A fenntarthatóságból érettségizni tervező diákok motivációit vizsgálva egyértelműen a belső motiváció bizonyul a legerősebb hajtóerőnek: a válaszadók közel fele a téma iránti személyes érdeklődést, illetve magának a tantárgynak a kedveltségét (47-47 százalék) jelölte meg fő indokként. A rangsor következő szintjén a pragmatikus megfontolások és a jövőbeli pályaorientációs célok állnak viszonylag hasonló említési aránnyal. A diákok kb. egyharmada azért választaná ezt a vizsgát, mert könnyebbnek ítéli meg a felkészülést és a követelményeket más tantárgyakhoz képest, míg hasonló arányban jelennek meg a karriertervek is: 32 százalékuk fenntarthatósági területen szeretne majd elhelyezkedni a munkaerőpiacon, 31 százalék pedig ilyen irányban tervezi a felsőfokú továbbtanulást. Kisebb, de még mindig számottevő vonzerőt jelent a vizsgaformátum sajátossága, a projektmunka jellege (27 százalék), míg egyéb, egyéni indokok mindössze a válaszadók alig egytizedénél merültek fel. (7. ábra)

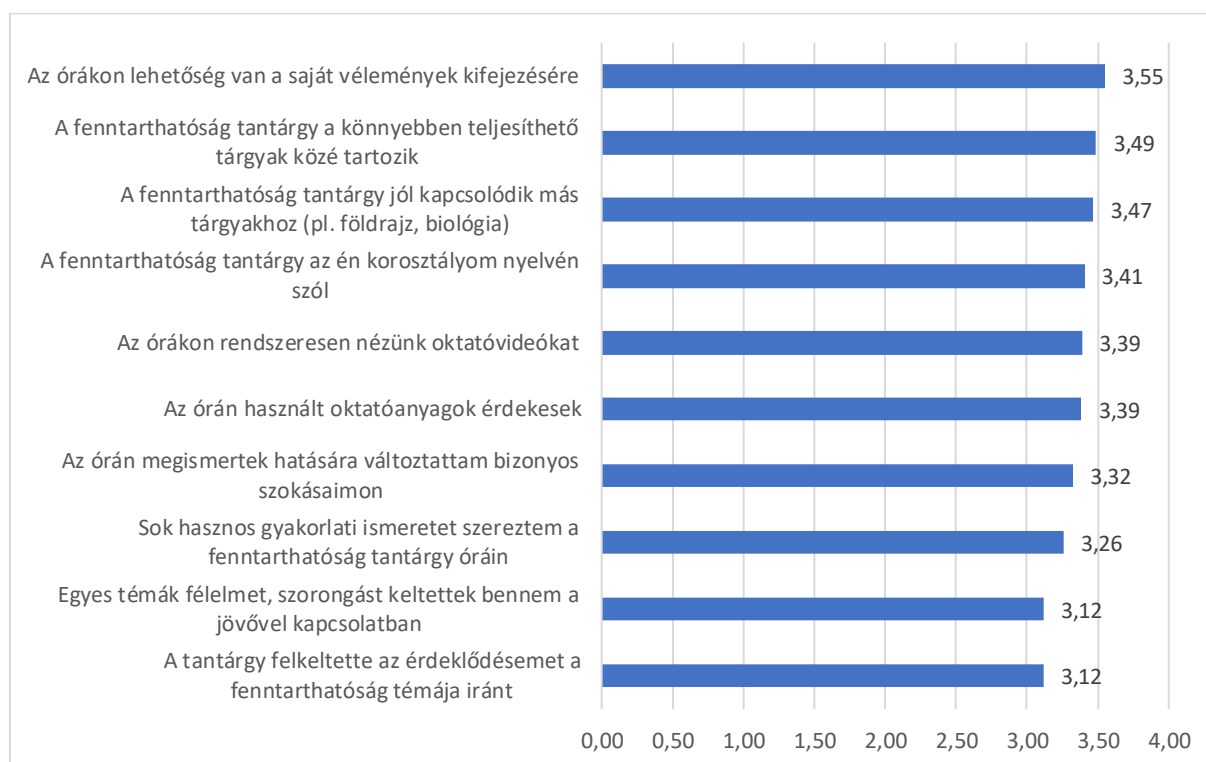
7. ábra: „Miért tervezel érettségizni a fenntarthatóság tantárgyból?” (%)

A fenntarthatóság tantárgy általános szubjektív megítélése a tárggyal közvetlen tapasztalattal rendelkező tanulók körében összességében inkább, de nem egyöntetűen pozitív: az ötfokú skálán mért átlagérték 3,40 pont lett. A válaszadók közel fele (összesen 47 százalék) adott 4-es vagy 5-ös osztályzatot arra a kérdésre, hogy „Összességében mennyire tetszett/tetszik a fenntarthatóság tantárgy?”. Az elégedetlenek tábora viszonylag szűk maradt, a megkérdezettek kevesebb mint ötöde (összesen 19 százalék) adott negatív visszajelzést.

A tantárgy részletes megítélését vizsgáló kérdések átlagértékei 1-től 5-ig terjedő skálán viszonylag szűk sávban, 3,12 és 3,55 pont között mozognak. A diákok leginkább azzal értékelték egyet, hogy a tanórákon lehetőség nyílik a saját vélemény kifejtésére (3,55), amit szorosan követ a tárgy relatív könnyű teljesíthetősége (3,49), valamint a más tantárgyakhoz – például földrajzhoz és biológiához – való jó kapcsolódása (3,47). A tanulók emellett valamivel mérsékeltebben pozitívan ítélték meg a tananyag nyelvezetének korosztályi illeszkedését (3,41), az oktatóvideók rendszeres használatát (3,39) és az oktatóanyagok érdekességét (3,39). Némileg alacsonyabb, de még mindig a középérték feletti átlagot kapott a közvetlen viselkedésváltozás: a megismertek hatására a diákok egy része változtatott bizonyos szokásain (3,32), illetve hasznos gyakorlati ismereteket szerzett (3,26). A rangsor legvégén –

holtversenyben – a tantárgy érdeklődésfelkeltő hatása (3,12), valamint – egyetlen negatív kijelentésként – a jövővel kapcsolatos félelem és szorongás keltése (3,12) áll. (8. ábra)

8. ábra: A fenntarthatóság tantárgy megítélése különböző szempontok alapján (1-5 skálák, átlag)

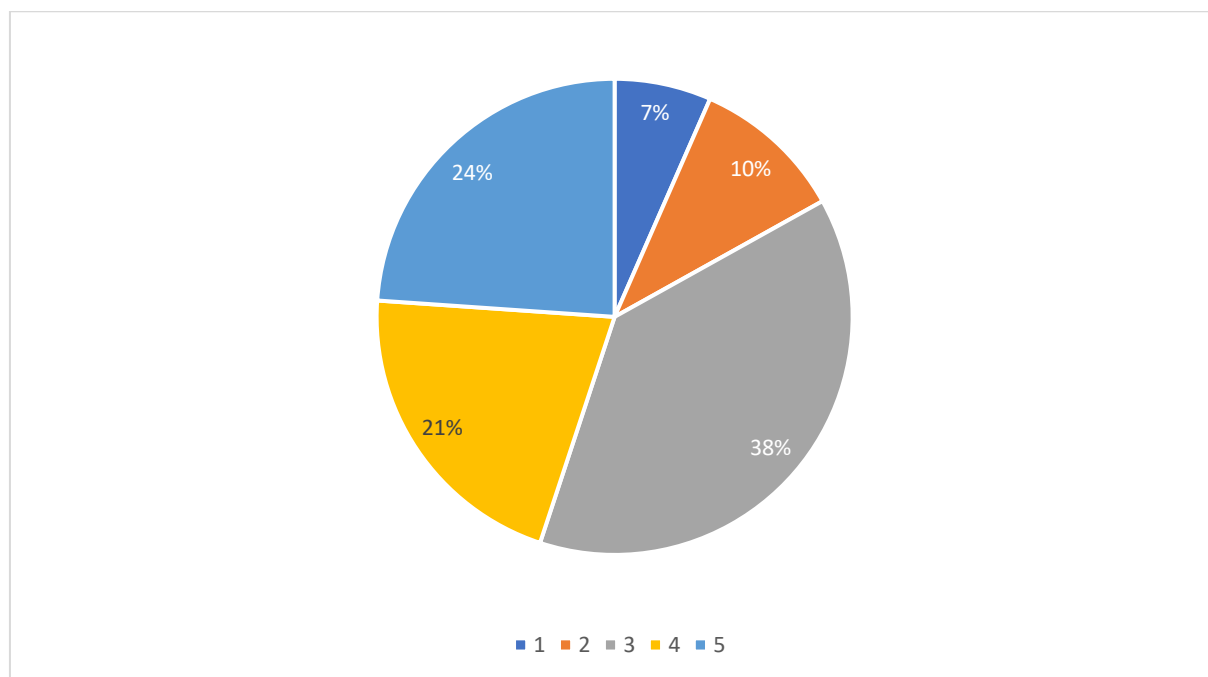
Zöld Föld tankönyv és munkafüzet

Akiknek volt vagy jelenleg van fenntarthatóság tantárgyuk, azok kevesebb mint fele (43 százalék) használta/használja az órához kapcsolódóan a Zöld Föld tankönyvet. A leggyakrabban a gimnazista válaszadók vették kézbe (48 százalék), míg az általános iskolások 45 százaléka, a szakképzésben résztvevőknek pedig a 39 százaléka használta a könyvet.

A tankönyv általános megítélése nagyon hasonló a tantárgyéhoz. Az ötfokú skálán az értékelések átlaga 3,45. Valamivel többen adtak pozitív értékelést (4-5-ös osztályzatot, 45

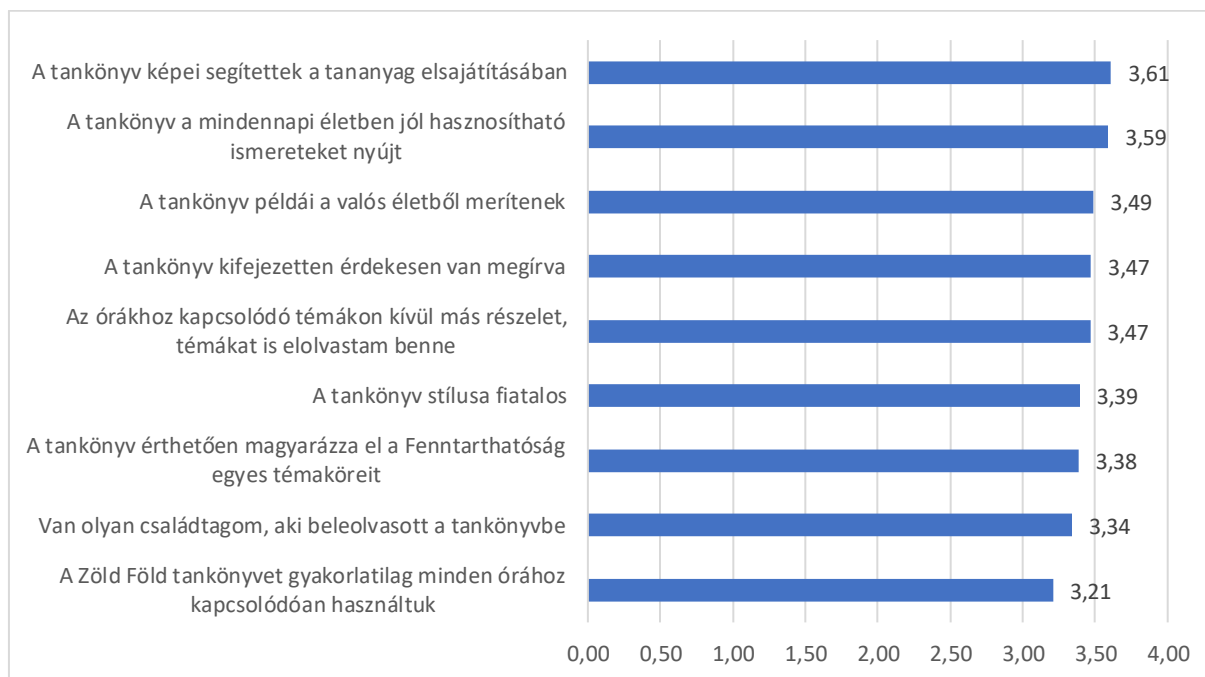
százalék), mint középest (38 százalék). Minden hatodik válaszadó volt kifejezetten kritikus a tankönyvvel kapcsolatban. (9. ábra)

9. ábra: A fenntarthatóság tantárgy megítélése különböző szempontok alapján (1-5 skálák, átlag)

A Zöld Föld tankönyv megítélését különböző szempontok alapján vizsgáló kérdések átlagértékei a fenntarthatóság tantárgy értékeléseihez hasonlóan kiegyensúlyozottan, a középérték feletti szűk tartományban szóródnak. A tanulók leginkább a vizuális támogatással értékelték egyet: a legmagasabb pontszámot az az állítás kapta, miszerint a tankönyv képei segítették a tananyag elsajátítását (3,61). Ezt szorosan követi a mindennapi életben hasznosítható ismeretek nyújtása (3,59), valamint a valós életből merített példák jelenléte (3,49). A diákok nyitottnak bizonyultak a kötet tartalmára, hiszen az érdekességet mérő állítás (3,47) mellett ugyanilyen magas átlagot ért el az órai kereteken túli önálló olvasás is (3,47). A rangsor legvégén a mindennapi, órai használat intenzitása áll (3,21), ami arra enged következtetni, hogy az órákon sok esetben nem kizárólagos vagy állandó forrásként támaszkodtak rá. (10. ábra)

10. ábra: A Zöld Föld tankönyv megítélése különböző szempontok alapján (1-5 skálák, átlag)

Akik használták a Zöld Föld tankönyvet, azok pontosan kétharmada használta/használja a Zöld Föld munkafüzetet is. Ennek a tanulási segédanyagnak valamivel magasabb az összesített átlagos megítélése (3,64), mint magának a könyvnek.

A Zöld Föld munkafüzet megítélése is stabilan a pozitív tartományban, 3,38 és 3,77 pont között mozog a különböző szempontok alapján. A legmagasabb értékelést az az állítás kapta, miszerint a munkafüzet a mindennapi életben jól hasznosítható ismereteket nyújt (3,77), amit az általános pedagógiai hatékonysága követ (3,68). A tanulók a feladatok életszerűségét is kedvezően értékelték, egyetértve azzal, hogy a gyakorlatok a valós életből merítenek (3,53). A rangsor végén – a tankönyvhöz hasonlóan – az órai alkalmazás gyakorisága áll (3,38), ugyanakkor ez az érték is érdemben meghaladja a középértéket. (11. ábra)

11. ábra: A Zöld Föld munkafüzet megítélése különböző szempontok alapján (1-5 skálák, átlag)

